

Pavla Dvořáková říká, že jí jazyky bavily už od dětství. Na esperantu je pro ni nejcennější to, že si může popovídat s lidmi z celého světa, a nejen proto říká:

Esperantisté z celého světa nejsou určitě žádná sekta založená na nějaké ideologii

Štafeta Deníku

Písek – Jak název rubriky napovídá, ti, kteří se v ní objevují, si otázky předávají jako štafetový kolík.

Dnes na otázky odpovídá **Pavla Dvořáková**, jejímž největším koníčkem je esperanto. Zajímá se ale i o další jazyky.

Má esperanto budoucnost? Kolik lidí jím v ČR a v Písku mluví? Pokud jde o počet, nelze udát přesné číslo, protože neexistuje žádná registrační povinnost. Nyní navíc roste počet lidí, kteří se esperantu naučí na internetu, například v kurzech www.lernu.net, a používají je pouze k individuální korespondenci či cestování. Ale přibližný odhad ve světě činí kolem dvou milionů, u nás v republice jsou to řádově minimálně tisíce. V našem klubu, jehož kontaktní e-mail je pisek@esperanto.cz máme kolem dvaceti členů. Ale počet sám o sobě není to nejpodstatnější. Důležité je, že esperantisté žijí prokazatelně ve více než 120 zemích světa a ti aktivnější vytvořili dobrou informační síť, která vám v případě potřeby a zájmu umožní se snadno a rychle zkontaktovat. Jen pro ilustraci – na serveru Ipernty na stránkách Muzea esperanta ve Svitavách, které spravuji, máme stále návštěvníky a přátele z 90 zemí včetně Oceánie.

Každý den se někde ve světě koná nějaké esperantské setkání, vydávají se knížky, časopisy, existují pravidelná rozhlasová vysílání, tisíce webových stránek, esperanto tedy funguje jako normální živý jazyk. Především ale umožňuje snadno a cíleně navazovat osobní kontakty v cizině bez ohledu na rodnou řeč dotyčného. To je něco mimořádného a cenného, co vám, pokud vím, žádný jiný jazyk nemůže v takovéto míře poskytnout.

Není esperanto jen přežitek minulosti, když je dnes vlastně esperantem angličtina?

Angličtina je samozřejmě hodně rozšířená, ale to porovnání není tak úplně přes-

né. Esperanto bylo vytvořeno jako snadno naučitelný prostředek pro rovnoprávnou mezinárodní komunikaci, a to angličtina ani jiný národní jazyk bohužel nespěluje. Angličtina je dobře zvladatelná na základní úrovni, ale čím jdete se znalostí výše, tím je obtížnější a obtížnější. Čtení běžného textu není zpravidla problém, ale se spontánní ústní komunikací na úrovni to bývá horší. Nakonec i europoslanci, kteří by měli být elitou svých národů, vystupují v diskusích většinou ve své mateřštině.

Obdobné je to i s poslechem. Jen malé procento lidí je schopno sledovat bez problémů film v původním znění bez titulků nebo plně porozumět zprávám BBC. Současná situace bohužel vede k dělení na národy takzvané rovné a rovnější, které prosazují svou vlastní kulturu a své ekonomické a jiné zájmy na úkor druhých. Navíc jsme udržování v pocitu, že je tento stav něco daného, s čím se musíme smířit a co nelze změnit, jako třeba barvu očí. Samozřejmě pokud někdo nemá větší ambice, než se na dovolené v cizině zeptat na cestu nebo si objednat jídlo v restauraci, tak ho současná situace trápit nemusí a esperanto nijak nepostrádá. V mnoha zemích každopádně není angličtina zdaleka tak podporována a vyučována jako u nás.

Esperantské hnutí je mimochodem poměrně silné v Německu a Francii. To je určitě i projevem obrany proti nadměrné amerikanizaci, to je něco, o čem se u nás také moc nepíše. Každopádně esperanto rozhodně nechce nijak nahradit národní jazyky, ale v oblasti mezinárodní komunikace nabízí určitě účinnější a spravedlivější řešení...

Je jednoduché nebo obtížné se esperantu naučit? A jak jste se k němu dostala?

Uvádí se, že esperanto se dá naučit v zásadě pětikrát až šestkrát snáze nebo rychleji než jiné národní jazyky. Slovní zásobě samozřejmě musíte nějaké úsilí věnovat, ale jazyk se stejně vyslovuje jako píše, jeho gramatika je

Pavla Dvořáková

Narodila jsem se v roce 1966. Vystudovala jsem informatiku na FF UK v Praze, pracovala jsem v ČSAV a díky esperantským kontaktům v zahraničí rovněž v cestovním ruchu. Od roku 1998 se profesně věnuji oblasti jungiánské astrologie a přírodních terapií. Na PdF UK jsem absolvovala postgraduální studium muzikoterapie, kterou provozuji zejména v rámci dobrovolnické práce s dětmi v dětském domově v Písku. V současné době se věnuji především výzkumu v oblasti zvukové a frekvenční terapie a práci pro Český esperantský svaz.

geniálně jednoduchá a bez výjimek a existuje zde promyšlený systém předpon a přípon, pomocí kterých můžete snadno tvořit další potřebná slova. Stručný jazykový přehled pro vaši představu můžete nalézt například v české Wikipedii v článku Esperanto. Ten, kdo ovládá latinu nebo některý západoevropský jazyk, bude při studiu slovíček v určité výhodě, ale řadu kořenů si dobře zapamatujete i bez toho (např. sana = zdravý x sanatorium, mano = ruka x manikúra atd.). Porozumět psanému textu lze celkem rychle, pak jen záleží na tom, jak se rozmluvit. Po týdenním pobytu na mezinárodní akci většinou zjistíte, že to půjde. Pak záleží jen na tom, s jakou úrovní se spokojíte. Každopádně esperanto vý-

razně zvyšuje šanci dostat se až na úroveň plynulé mluvy nebo čtení náročných beletrie stejně jako v mateřštině. Tam velká většina lidí při studiu jazyků bohužel nikdy nedošla, a proto něco takového považují za utopii. Já sama jsem se o esperantu dozvěděla v jedenácti letech od své maminky, jejíž kolegyně v práci se ho učila v korespondenčním kurzu. Když jsem krátce poté narazila v novinách na inzerát nabízející tento kurz, vnitřně jsem najednou s jistotou věděla, že se ho chci naučit. A od té doby mě nepustilo, už řadu let je pro mě skutečně součástí každodenního života. Mimochodem i členové mé rodiny esperanto aktivně ovládají, manžel se dokonce nedávno stal předsedou Českého esperantského svazu.

Odkud pocházíte a co vás přivedlo do Písku?

Původně jsem „až z Aše“, ale od tří let jsem vyrůstala v Praze. I když pro mě pořád zůstane nejkrásnějším městem na světě, už od čtrnácti let jsem měla sen, že chci jednou bydlet v nějakém menším a klidnějším městě blíže přírodě, kde lze všude dojít pěšky. Původně jsem měla „spády“ jiným směrem a život mé původní plány stále oddaloval, ale když jsem s rodinou na Velikonoce 1999 přijela do Písku, na který jsem do té doby měla jen matné vzpomínky na dva výlety z dětství, najednou jako by se přede mnou zhmotnila ona vnitřní krajina, kterou jsem si v sobě celou dobu nosila. Během první hodiny ve mně narostlo vnitřní přesvědčení, že toto je to pravé místo, kde máme žít. Podařilo se nám přestěhovat se až čtyři roky poté, ale všichni jsme tu velmi rychle zdomácnili a je nám tu opravdu moc dobře.

Zajímáte se i o jiné jazyky, než je esperanto? A je esperanto pouze jazyk, nebo je to i životní styl?

Jazyky mě bavily dá se říci odjakživa. Protože jsem se esperantu začala učit už v jedenácti letech, na jazykovém gymnáziu jsem pak měla před ostatními velký náskok v latině a francouzštině, slovíčka mi „naskakovala“ mnohem snáze. V šestnácti letech jsem přes prázdniny prošla celou učebnicí italského pro samouky.

Dříve jsem uměla dost slušně rusky, angličtinu používám běžně hlavně na internetu, s němčinou je to horší, ale pro cestování většinou postačující. V době studií jsem absolvovala i základy klasické řečtiny a později i hebrejštiny, i když z toho jsem přiznám se už hodně zapomněla.

Esperanto mi v tom všem stále pomáhalo – nejen pokud jde o slovní kořeny – učil mě myslet v obecných strukturách a oprostít se při vyjadřování od čechismů. Ale máte pravdu, je to skutečně mnohem víc než jen jazyk, sdružuje především lidi, kterým je vlastní ne-

konzumní přístup k životu, kteří jsou k sobě navzájem otevření a kamarádští. Esperantisté nejsou žádná sekta založená na nějaké závažné ideologii, ale poji je určitě to, že nemají předsudky, ochota se setkávat, dožít se o sobě něco, pomáhat si. Pokud při cestování do různých zemí světa máte zájem osobně poznávat lidi, kteří tam žijí, povídat si s nimi, bydlet u nich doma, něco společně s nimi dělat, pak je k tomu esperanto ideální prostředek, který nic – ani angličtina – nenahradí.

Věnujete se třeba i překladům? A jaká díla v esperantu nejraději čtete?

Já se více zabývám organizačskou a redaktorskou prací, případně učím, nahrávám, občas tlumočím nebo průvodčím, a pokud překládám, tak spíš jen kratší díla. Pravidelně ale přispívám do esperantské Wikipedie a tam často překládám z češtiny, angličtiny nebo francouzštiny – můj momentálně poslední článek je o filozofu Janu Patočkovi, který jsem přeložila z českého textu od jeho zetě profesora Jana Sokola. A pokud jde o četbu: nedávno jsem připravovala výstavu Duchovní tradice světa a esperanto a při té příležitosti jsem si přečetla v esperantu knihy o vombulismu, což je korejská forma buddhismu, nebo o hnutí Ómoto v Japonsku – to jsou velmi inspirativní duchovní směry, o nichž existuje v češtině jen minimum informací.

Z beletrie mě zajímá hlavně literatura minoritních národů, protože ta se vyskytuje na naší kulturní scéně jen sporadicky – zaujala mě třeba antologie ústně předávané poezie přírodních národů v překladu chorvatského cestovatele Tibora Sekelje. I když jsem velký knihomol, na esperantu je pro mě stále nejcennější to, že si v něm můžu přímo popovídat s přáteli z ciziny, ať už osobně, nebo alespoň přes skype. Je to pro mě důležitá cesta, jak poznávat svět a jak zakoušet pocit propojení a jednoty se světem, ve kterém žiju.

Příběh tajemného vagonu 27.

Redakce Deníku navazuje na projekt Psaní na pokračování, na němž se podílí spisovatel a děti. Vyzvali jsme Romana Kozáka z Volar, aby napsal úvod podzimního laděného příběhu, který dotváří pátá škol ze sedmi okresů na jihu Čech.

Psaní se jako první chopily děti ze ZŠ Zlatá stezka v Prachaticích, po nich ze ZŠ Štěkeň na Strakonicku, pak pátá ze Základní školy Kovářov na Písecku, včera skončila ZŠ Tábor Husova.

V pátek vracíme slovo spisovateli Kozákovi, aby připojil další děj. Teď ho rozvíjí děti z 1. ZŠ v Jindřichově Hradci.

• SHRNUŤÍ předchozích částí:

Školáci Tomáš a Kuba doprovázeli kamarádku Kájínu na vlak. Na koleji za skladištěm narazili na osamělý vagon. Děti vlezly dovnitř a vagon se rozjel do listopadové mlhy. Vlak zastavil v místě, kde bydla Kájína. Vagon kama-

rádům učaroval. Toužili se do něho vrátit, znovu vidět průvodčího, kterému okolo krku lezly ještěrky. Ostatní cestující se tvářili, jako kdyby ustali z mrtvých. Další odpoledne zamířily děti ke koleji za skladištěm. Vagon nikde. Hledaly ho v blízké staré továrně. Nasly ho uvnitř, ale když Tomáš otevřel dveře vagonu, ze šera se ozvalo: „Co tady děláte?“ Všichni uháněli jako vítr pryč. Děti zavřely dohodu o tajemství. Překvapil je průvodčí, který odvedl trojici zpět do vagonu a k tovarně, která kdysi vyráběla sny. „V téhle tovarně jsme pracovali léta,“ objasnil jeden z mužů. Pak ji zavřeli. Sny už dneska nejsou třeba. „My si je chceme uchovat. Jezdíme s nimi,“ řekl průvod-

čí. Vyzval děti, aby jezdily s nimi. Děti se přidaly, že budou rozvážet hezké sny. Průvodčí namítl, že někteří lidé si hezké sny nezaslouží, protože jsou zlí.

Průvodčí dodal, že snů je pár, že sen je vítr, co nadnáší při plavbě mořem vědnosti, sen je voda, co smývá únavu a prach, sen je dálka pro pečovatele a domov pro vyhnance, sen je lokomotiva, co utáhne vlak přetížený starostmi a dřinou, sen je semafor, který ukazuje správnou trať, sen je koleje, co nezná konečnou.

Kuba sní o tom, že objede úplně všechny státy světa. Kájína si přála dát do pohybu starou tovarnu, když najednou vlak letěl vzduchem a přistál v tajemném lese. Děti i průvodčí

vystoupili ven, vagon odjel pryč. Děti zpozorněly. Byl na nich poznat strach.

• Pátý vstup Romana Kozáka:

„Tušíte někdo, kde to jsme?“ rozhlíželi se Kájína. V okolním šeru rozpoznává zákopy, bunkry, drátěné zátarasy. „Je to tu ještě zpusťlejší než v té opuštěné tovarně,“ hlásí Tomáš.

„Tohle vypadá na vojenský výcvikový prostor,“ zorientuje se jako první starý průvodčí.

„Tak trochu se ti splnil sen, Kubo. Jen nevím, jaký si od tebe přivezeš suvenýr,“ a kopne do prázdné dělostřelecké nábojnice. Na temné nebe vyletí hvězda. „To je kometa?“ ptá se Kájína. „Kdepak. Světlice,“ odpoví jí několik hlasů naráz.

„To je pěkný malér,“ znejistí vousatý dlouhán. „Začne útok a palba.“

„Přece po nás nemůžou střílet!“ vykřikne Tomáš. „Nejsme nepřátelé.“

„Na střelnici nemáme co dělat,“ řekl jeden z dospělých. „Takže ano, mají nás za ne-

přítele. A vojenské cvičiště je nebezpečné, i když se nestřílí.“ Na nebi se naráz rozprskne celý chuchvalec světlic a cosi zasviští vzduchem. „Kryjte se!“ vykřikne vousáč a popostrčí děti do nejbližšího otvoru v zemi. Tomáš táhne Kájínu dovnitř bunkru. Venku cosi zaduní a Kájína se roztřepe: „Jak dlouho tady budeme? Copak vojáci nemají Vánoce?“

• Pokračování od dětí z Jindřichova Hradce

„Já nevím,“ odpověděl Tomáš. „Ale myslím si, že každý by měl mít Vánoce,“ dodal.

Gustav Fiala, J. Hradec, 11 let

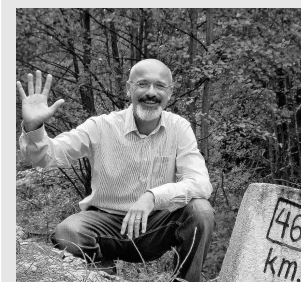
„Určitě nemají,“ tvrdila Kájína. „To proto, že kdyby byla válka, tak by nemohli stát u stromečku a zpívat si vánoční koledy,“ dodala.

Karolína Ranglová, Lásenice, 11 let

Palba najednou ustala a hlídky vyrazily prohledat les. Tomáš řekl: „Někoho slyším přicházet.“

Jakub Košťál, J. Hradec, 10 let

Kdo je spisovatel Roman Kozák

Žije ve Volarích a pracuje jako výpravčí. Zajímá se o fotografování, čtení, houbaření, Šumavu, rodopisy, regionální a železniční historii. Působí v městské samosprávě, je členem Stifterova pošumavského železničního spolku. Od dětství psal. Nejprve kroniky – třídy, stanice i města. Z toho vznikaly první texty a spisky. Napsal mj. Pohádky ze šumavských lokálků (1993, 2000, 2003, 2006, 2011).